

.....

DOSIJE

.....

IZGON NASTAVNIKA PRAVNOG FAKULTETA U BEOGRADU 1998-2000.

Uvod

Postajući moćno sredstvo u rukama volje za moć Zakon o univerzitetu iz 1998. g. omogućio je tadašnjem režimu da ukine autonomiju univerziteta i nezavisnost nastavno-naučnog rada, podređujući sve to političkim kriterijumima. Univerzitet je dospao pod tutorstvo vlasti, čime je poništeno samo biće univerziteta, njegovo zatiranje kao izraza slobodne kritičke misli i stvaralaštva. Ovim “nepodnošljivo nepravičnim zakonom” nastavljena je u Srbiji kampanja zastrašivanja i zloupotrebe prava i parlamentarizma. On pripada velikoj hrpi birokratskih i autoritarnih propisa Miloševićevog režima, koji ne vode računa ni o ustavu, ni o priznatim međunarodnim dokumentima – a posebno ne o univerzitetskoj tradiciji i standardima.

Zakon o univerzitetu iz 1998. godine je slika političkog režima koji ga je inaugurisao i vremena u kojem je nastao. On je bio moćno sredstvo u rukama autistične vlasti za sve veću (samo)izolaciju zemlje od civilizovanog sveta i juristička forma za političku, kulturnu i moralnu destrukciju univerziteta u Srbiji, koji su pretvoreni u otužnu grobnicu naučno-istraživačke i pedagoške prakse. Zahvaljujući, između ostalog, tom zakonu, srpski univerzitet je postao socijalna institucija naglavačke obešena iznad političkog nasleđa, društvene hipokrizije i rastrganog obrazovnog sistema.

Imajući to u vidu, redakcija Hereticusa rubriku “Dosije” posvećuje kontroverzama oko tadašnjeg Zakona o univerzitetu i posledicama do kojih je dovela njegova primena. Težište je na zbivanjima na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu, u kojima se kao u žiži ogledaju temeljni problemi vezani za odnos društva, države i univerziteta u Srbiji. Tadašnja dramatična i umnogome tragična zbivanja vezana sa izgonom nastavnika ovog fakulteta po osnovu Zakona o univerzitetu iz 1998, i najnovije kontroverze oko interpretacije tih događaja, uzburkale su ponovo univerzitetску javnost i povredile nezaceljene rane brojnih žrtava represije, otkaza, suspenzija.

Bez ambicije da presuđujemo ili namećemo svoja viđenja tadašnjih kontroverzi i današnjih interpretacija, odlučili smo da u ovom broju, koji se bavi političkim ekstremizmom u Srbiji, predočimo javnosti hronologiju zbivanja na Pravnom fakultetu u Beogradu 1998-2000. godine, baziranu na dokumentacionoj građi. Nažalost, priređivaču, uprkos pismenom zahtevu i pozivu na Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, nije omogućen uvid u arhivu Fakulteta i kompletiranje dokumentacione građe o tom zbivanjima.

Namera nam je da sve strane koje su bile i ostale u sporu pustimo da dođu do reči, da oslušnemo govor činjenica i dokumenata, te da na osnovu toga omogućimo sadašnjim i budućim generacijama studenata i nastavnika u Srbiji da bolje razumeju tadašnji "duh vremena", da se suoče sa univerzitetskim segmentom zla naše autoritarne prošlosti, da smognu snage da to zlo savladaju da se ne bi ponovilo. Jer, autoritarna prošlost se mora savladati da ona ne bi vladala nama.

Celokupna građa je sistematizovana u šest odeljaka. Nakon hronologije otpora nastavnika Pravnog fakulteta u Beogradu Zakonu o univerzitetu iz 1998, slede stavovi nastavnika i Nastavno-naučnog veća Fakulteta. U posebnim odeljcima su obrađeni primena Zakona i otklanjanje njegovih posledica posle 5. oktobra 2000. godine. Na kraju su prikazane različite interpretacije i kontroverze koje su se pojavile poslednjih godina o zbivanjima na Pravnom fakultetu u Beogradu 1998-2000. godine.

Nastojaćemo da na slučaju Pravnog fakulteta ukažemo na: 1) pravnu neutemeljenost Zakona o univerzitetu iz 1998, 2) samovolju tadašnje vlasti koja se sprovodila preko dekana-namesnika, 3) društveni smisao i posledice primene Zakona o univerzitetu iz 1998, 4) ulogu i delovanje pojedinih aktera na Pravnom fakultetu, posebno ekspanziona i beneficijara tadašnjeg autoritarnog režima, 5) teškoće i prepreke na putu formiranja autonomnog i slobodnog univerziteta u Srbiji, i 6) neophodnost savladavanja naše autoritarne prošlosti.

Jednom rečju, naš cilj je da putem objavljivanja konkretne građe, dokumenata i različitih viđenja i interpretacija, ukažemo na bitne karakteristike destrukcije i krize univerziteta u Srbiji, čije determinante deluju i danas, te da se, u tom kontekstu, naznače (ne)mogućnosti za uspostavljanje autonomije univerziteta i za ostvarivanje slobode naučnog i umetničkog stvaralaštva. Nadamo se da se zlo autoritarne prošlosti Srbije, koja je krajem prošle decenije na našem univerzitetu postala tadašnjost, sada neće povampiriti i postati nova sadašnjost.

J. T.